

De ontwikkeling van een welzijnsmeter voor landbouwhuisdieren

Kees van Reenen
(Divisie Veehouderij, ASG van WUR)

Doel

Ontwikkeling van een welzijnsmeter
(*welzijnsmonitor of monitoringssysteem*)
waarmee op een objectieve,
wetenschappelijk verantwoorde, en praktisch
haalbare manier een inschatting gemaakt
kan worden van het welzijnsniveau van
landbouwhuisdieren op individuele bedrijven

Monitoringsysteem

Twee componenten

Protocol

- Welke welzijnsparameters worden geregistreerd, hoe en hoe vaak?

Methode voor kwantitatieve bewerking

- Relevante informatie voor gebruikers

Welzijnsparameters

Monitoring van onderliggende toestand:

- Ziekte →
- Pijn →
- Angst / stress →
- Frustratie →
- *Plezier (?)* →

PARAMETERS

Etc.

Uitgangspunten

- **PERFORMANCE CRITERIA** centraal

(i.p.v. *DESIGN*) ↓

Kenmerken/eigenschappen van het dier:

gezondheid, gedrag, fysiologie, e.d.

- Afstemming met / aansluiting bij EU-project

Drie centrale begrippen

1. **Validiteit** – mate waarin een *individuele parameter* in werkelijkheid meet wat het moet meten, d.w.z.:

Welzijn – onderliggende toestand van ziekte, pijn etc.

(Validity)

2. Herhaalbaarheid – mate van overeenkomst tussen herhaalde waarnemingen

(Reliability)

3. Haalbaarheid – mate waarin registratie van parameter kan plaatsvinden in de dagelijkse praktijk

(Feasibility)

1. Validiteit van individuele parameters

Belangrijke vormen van validiteit voor individuele welzijnsparameters:

- **Predictive validity**: voorspelt parameter een toestand van ziekte, angst, pijn etc.
- **Concurrent validity**: is parameter gerelateerd aan 'gouden standaard'

Predictive validity - voorbeeld

Gedragsparameter om *pijn* vast te stellen in lammeren (Molony et al., 2002)

Behandelingen

Parameters

Castratie + couperen

Gedrag

...

Castratie + anaesthesie

Hanteren

Verschillende niveau's van pijn

Concurrent validity - voorbeeld

Locomotie score om *kreupelheid* in melkvee vast te stellen (Winckler and Willen, 2001)

Referentie

Nieuwe parameter

Beschadigingen klauw

Locomotie score

Validiteit van parameters voor welzijn

Valideren van (nieuwe) welzijnsmaten is noodzakelijk maar duur en tijdrovend

In EU-project: hoofdzakelijk review van *bestaande* parameters, met name voor wat betreft '*predictive*' en '*concurrent validity*'

2. Herhaalbaarheid - Reliability

- **Inter-observer reliability:**
overeenstemming tussen waarnemingen van verschillende waarnemers aan hetzelfde dier

- **Intra-observer reliability:**
overeenstemming tussen waarnemingen van dezelfde waarnemer op verschillende tijdstippen

Herhaalbaarheid

Herhaalbaarheid van parameters van welzijn moet uitgebreid onderzocht worden onder praktijk-omstandigheden ('on-farm')

Waarnemers moeten zonnodig training krijgen

3. Haalbaarheid van parameters

Registratie van parameter moet plaats kunnen vinden:

- Onder praktijkomstandigheden ('on-farm')
- Binnen redelijke *termijn* (tijd)
- Tegen redelijke *prijs*

Onderzoek in de praktijk noodzakelijk

Validiteit van monitoringssysteem

In tegenstelling tot individuele parameters van welzijn (gerelateerd aan ziekte, angst, etc.), kan een monitoringssystem *niet* op een sluitende manier gevalideerd worden

- Er is geen echte ‘gouden standaard’
- Gecontroleerde verschillen tussen (groepen) bedrijven in niveau van *overall* welzijn bestaan niet

Validatie monitoringssysteem

(1) **BENADERING** van een ‘gouden standaard’

- **Content validity** (inhoud)

Is een voldoende brede verzameling / range van verschillende parameters opgenomen?

- Definitie van **UITGEBREID** monitoringssysteem

Gedetailleerd protocol – consensus

Toepassing op groot aantal bedrijven

Validatie monitoringssysteem

(2) **CALIBRATIE** van alternatieve monitoringssystemen (minder gedetailleerd) ten opzichte van (benadering van) 'gouden standaard'; CORRELATIES

(3) **DEFINITIE** van definitieve monitoringssysteem (systemen)

Validiteit monitoringsysteem

- **Definitie** van definitieve monitoringsysteem

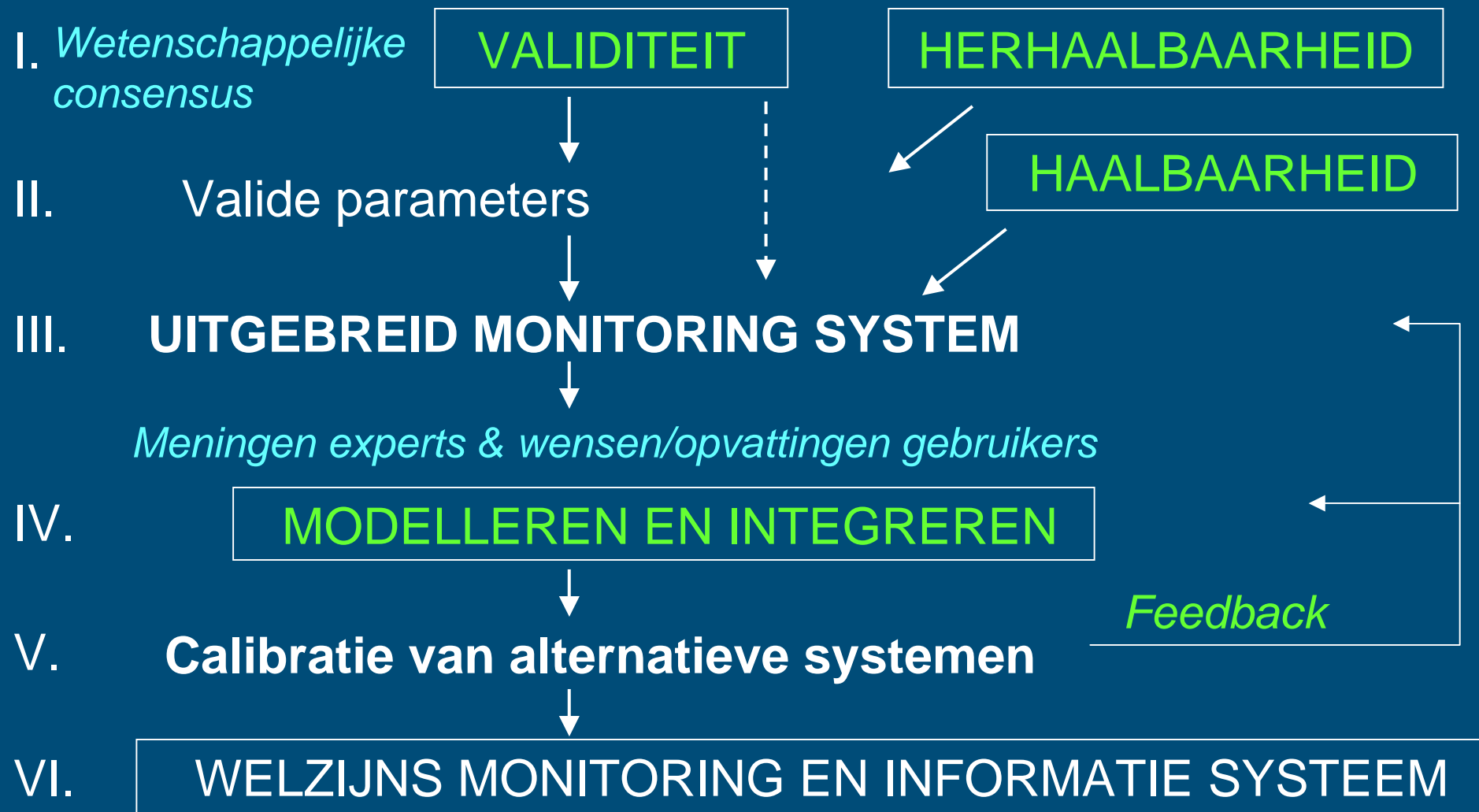
Vergelijking van alternatieve systemen

Kosten – baten analyse

KOSTEN = haalbaarheid/ kosten observaties

BATEN = precisie waarmee de 'gouden standaard' kan worden voorspeld

Ontwikkeling van een monitoringstelsel

Steekproef van bedrijven

- Van voldoende omvang
- Variatie aan systemen en omstandigheden
- In meerdere landen van de EU

Grote data-set

Noodzaak *epidemiologische benadering!*

1) Onderzoeken relaties tussen parameters

Vereenvoudigen uitgebreide systeem

2) Onderzoeken relaties tussen 'design' en 'performance' criteria

3) Mathematische eigenschappen parameters